

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อม ในผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุ ต.พลับพลา อ.เมือง จ.จันทบุรี จำนวน 992 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลา อ.เมือง จ.จันทบุรี จำนวน 30 คน ได้มาจากรีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก 3 ข้อ ดังนี้

3.1.2.1 ผู้สูงอายุในสังกัดโรงเรียนผู้สูงอายุ ต.พลับพลา อ.เมือง จ.จันทบุรี

3.1.2.2 มีอายุระหว่าง 60-70 ปี

3.1.2.3 มีความสามารถในการใช้โทรศัพท์มือถือ หรือสมาร์ตโฟนในระดับพื้นฐานได้

3.1.3 สถานที่ดำเนินการวิจัย ณ โรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดเทศบาล ต.พลับพลา อ.เมือง จ.จันทบุรี

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยจะประกอบด้วยการสร้างและหาคุณภาพเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังภาพที่ 3.1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย มีดังนี้

3.2.1.1 เกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

3.2.1.2 แบบทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้น ฉบับภาษาไทย MMSE-Thai 2002 (คณะกรรมการจัดทำแบบทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้น ฉบับภาษาไทย พ.ศ. 2542, 2542)

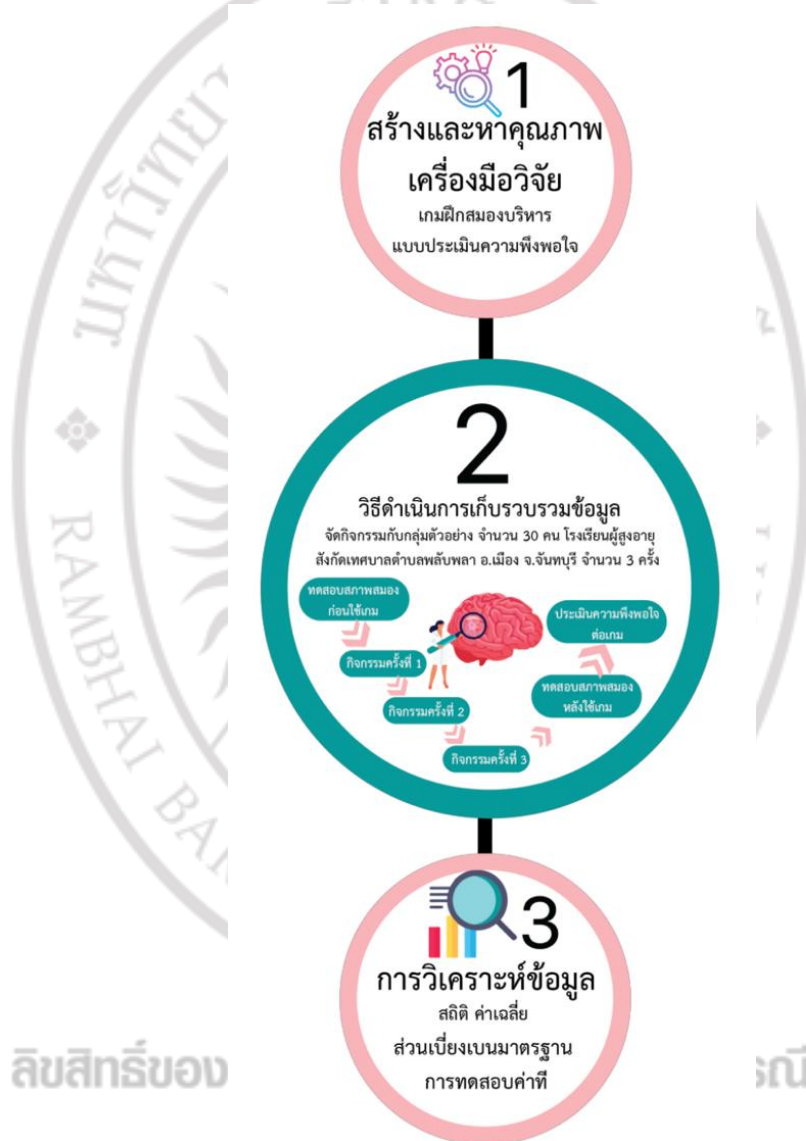
3.2.1.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

3.2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.2.1 การสร้างเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ มีขั้นตอนการออกแบบ พัฒนาและหาคุณภาพ โดยใช้กระบวนการ ADDIE Model ดังต่อไปนี้
ขั้นตอนที่

1 การวิเคราะห์ (Analysis)

- 1) วิเคราะห์ผู้เล่นเกม ระดับการศึกษา อายุ เพศ เพื่อออกแบบและพัฒนา รูปแบบเกมให้สอดคล้องกับความต้องการ
- 2) ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนา เกมฝึก

บริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

ภาพที่ 3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design)

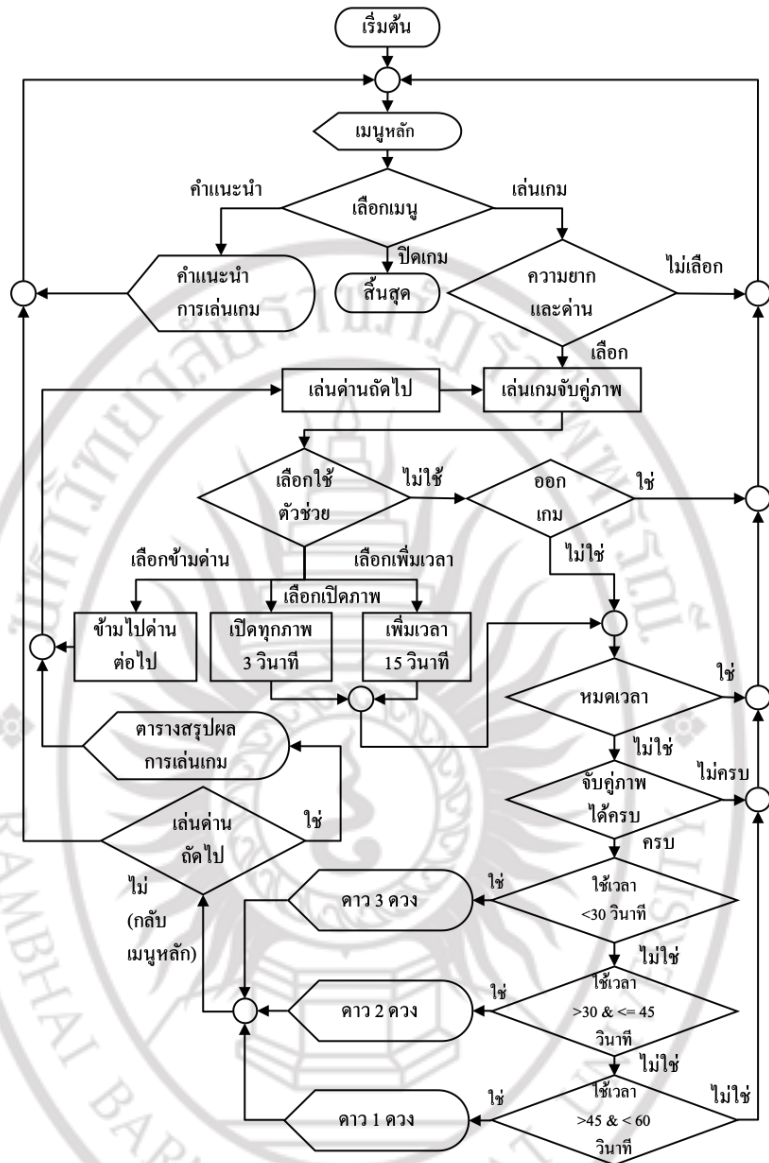
3) การออกแบบองค์ประกอบของเกม ได้แก่ ผังงาน หน้าจอ การเลือกใช้ฟอนต์ ขนาดตัวอักษร การใช้สี รูปภาพและรูปแบบการเล่นเกม

4) ออกแบบกลไกการทำงานของเกม ทำโดยกำหนดให้มีความยาก 3 ระดับ คือ ระดับง่ายมีภาพให้จับคู่จำนวน 3 คู่ ระดับปานกลางมีภาพให้จับคู่จำนวน 4 คู่ ระดับยากมีภาพให้จับคู่จำนวน 5 คู่ (ดังตารางที่ 1) แต่ละระดับจะประกอบด้วยด่านย่อยจำนวน 5 ด่านและมีภาพที่แตกต่างกันเงื่อนไขการเล่นคือผู้เล่นต้องพลิกการ์ดเพื่อแสดงภาพให้ตรงกันเป็นคู่ หากปรากฏภาพที่เหมือนกันจะทำให้ภาพคู่ นั้นหายไปเวลาในการเล่น 60 วินาทีต่อด่านมีตัวช่วย 3 วิธี คือ 1) ตัวช่วยเพิ่มเวลา 15 วินาที 2) ตัวช่วยเปิดทุกภาพ 3 วินาที และ 3) ตัวช่วยข้ามไปด่านต่อไป ในกรณีที่จับคู่ภาพไม่ครบและหมดเวลาให้กลับไปเล่นด่านนั้นอีกครั้ง หากจับคู่ภาพได้ครบจะแสดงหน้าต่างจำนวนดาวที่ได้รับ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเร็วในการเล่น ถ้าใช้เวลาน้อยกว่า 30 วินาที ได้รับดาว 3 ดวง หรือใช้เวลามากกว่า 30 วินาที และน้อยกว่า 45 วินาที ได้รับดาว 2 ดวง และใช้เวลามากกว่า 45 วินาที และไม่ถึง 60 วินาที ได้รับดาว 1 ดวง หลังจากนั้นจะไปสู่หน้าต่างสรุปผลการเล่นรวมว่าได้ผ่านด่านใดมาบ้างแล้วและด่านนั้นได้รับดาวจำนวนกี่ดวง ผู้เล่นสามารถเล่นซ้ำในแต่ละด่านได้ตามความต้องการเพื่อให้มีผลการเล่นที่ดีที่สุดและสามารถออกจากเกมได้ตลอดเวลา ผังงานกลไกการทำงานของ เกม แสดงดังภาพที่ 3.2

วิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เครื่องมือวิจัยได้รับการรับรองผลการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เลขที่ IRB-39/2565 วันที่ 27 ตุลาคม 2565

ตารางที่ 3.1 ระดับความยากของเกม

ระดับ	คำอธิบาย
ง่าย	จับคู่ภาพที่แตกต่างกันจำนวน 3 คู่
ปานกลาง	จับคู่ภาพที่แตกต่างกันจำนวน 4 คู่
ยาก	จับคู่ภาพที่แตกต่างกันจำนวน 5 คู่

ภาพที่ 3.2 ผังงานกลไกการทำงานของเกม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Develoement)

5) พัฒนาเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ ได้แก่ รูปภาพ เนื้อหา เสียง และโปรแกรมพัฒนาเกม จากนั้นทำการพัฒนาด้วยโปรแกรมอะโดบี แอนิเมท เขียนโปรแกรมควบคุมการทำงานของเกม ด้วยภาษาแอสค์ชันสคริปต์ 3.0 (Action script 3.0) ในรูปแบบ 2 มิติ

ขั้นตอนที่

4 การนำไปใช้ (Implementation)

6) นำเกมไปใช้กับผู้สูงอายุ ที่มีคุณสมบัติเทียบเคียง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม หลังจากนั้นจึงนำผลการใช้งานเบื้องต้น เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation)

7) นำเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ไปประเมินคุณภาพสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อหาระดับคุณภาพความเหมาะสม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 -5.00 มีคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 -4.50 มีคุณภาพความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 -3.50 มีคุณภาพความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 -2.50 มีคุณภาพความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 -1.50 มีคุณภาพความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณา และยอมรับว่าเป็น นวัตกรรม ที่นำไปใช้ได้ ซึ่งเกมฝึกบริหารสมองที่พัฒนาขึ้นมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในระดับคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด

8) นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม

9) นำเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนต่อไป

3.2.2.2 แบบทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้น ฉบับภาษาไทย MMSE-Thai 2002 ที่นำมาใช้เป็นแบบทดสอบของสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

3.2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเกม ฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ มีขั้นตอนการสร้างและวิธีการหาคุณภาพ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเกม โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง พอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ไม่พอใจ

3) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเกม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความถูกต้องของการใช้ภาษาและข้อความถาม

4) นำผลการตรวจของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

5) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเกม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 ทำหนังสือ บันทึกข้อความเพื่อ ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง นายก เทศมนตรี ต.พลับพลา อ.เมือง จ.จันทบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดเทศบาล ต.พลับพลา อ.เมือง จ.จันทบุรี

3.2.2.2 ทดสอบสภาพสมองเบื้องต้นด้วยแบบทดสอบสมอง สภาพสมองเบื้องต้น MMSE-Thai 2002 ก่อนการเริ่มฝึกสมองด้วย เกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

3.2.2.3 ก่อนเล่นเกมจะมีการแนะนำวิธีการเล่นเกมให้ผู้สูงอายุเล่นเกมที่พัฒนาขึ้น ซึ่งกิจกรรมจะจัดให้กับผู้สูงอายุจำนวน 3 ครั้ง ในวันเสาร์ อาทิตย์ โดยใช้เวลาดำเนินกิจกรรม ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อครั้ง

3.2.2.4 ภายหลังจากทำกิจกรรมในครั้งที่ 3 เสร็จสิ้น จะให้ผู้สูงอายุทำแบบทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้น ซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนทำกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง

3.2.2.5 ประเมินความพึงพอใจด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเกมฝึกบริหารสมอง

3.2.2.6 นำผลจากแบบทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้นทั้ง และประเมินความพึงพอใจด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเกมฝึกบริหารสมอง ดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์ ผลการพัฒนาเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี จากการประเมินคุณภาพสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

3.3.2 วิเคราะห์ผลการทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้นที่รวบรวมด้วยแบบทดสอบ สภาพสมองเสื่อมเบื้องต้น MMSE-Thai 2002 ก่อนและหลังฝึกสมองด้วย เกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

3.3.3 วิเคราะห์ผลประเมินความพึงพอใจด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการนำไปใช้และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.4.2 วิเคราะห์ผลการทดสอบสภาพสมองเสื่อมเบื้องต้นที่รวบรวมด้วยแบบทดสอบ สภาพสมองเสื่อมเบื้องต้น MMSE-Thai 2002 ก่อนและหลังฝึกสมองด้วย เกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ด้วยการหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และใช้สถิติค่าที (t-test)

3.4.3 วิเคราะห์ผลประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเกมฝึกบริหารสมองเพื่อช่วยชะลอการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)